

Minister Zdrowia

DLGT.050.30.2025.JZS
Warszawa, 01 grudnia 2025

**Pan
Wojciech Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 13438, Pani Poseł Moniki Wielichowskiej, dotyczącą podjęcia działań legislacyjnych mających na celu poprawę skuteczności systemu transplantacyjnego w Polsce, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższego.

Medycyna transplantacyjna w Polsce silnie odczuła skutki pandemii COVID-19, gdyż zmiana profilu pracy oddziałów anestezjologii i intensywnej terapii doprowadziła w tym okresie do znaczącego spadku liczby dawców narządowych. Po ustaniu najtrudniejszego etapu pandemii jednym z kluczowych priorytetów stało się ponowne wzmocnienie aktywności donacyjnej, a w konsekwencji transplantacyjnej w Polsce. Podjęte działania przyniosły wymierne efekty, gdyż liczba dostępnych narządów wzrosła z około 1400 w 2022 roku do ponad 2100 w roku 2024, a przykładowo liczba przeszczepień wątroby zwiększyła się o 100% oraz przeszczepień płuc o 50%.

W procesie odbudowy kluczową rolę odegrało wzmocnienie procesu koordynacji donacji. W ramach Narodowego Programu Transplantacyjnego¹ (dalej: NPT), którego budżet wynosi obecnie 100 mln zł rocznie, rozbudowano sieć koordynatorów transplantacyjnych oraz wzmocniono rolę koordynatorów donacyjnych w szpitalach dysponujących potencjałem donacyjnym. Ważną rolę odgrywają również koordynatorzy wojewódzcy, którzy angażują placówki o niewykorzystanych możliwościach. W rezultacie w latach 2022–2024 liczba potencjalnych dawców wzrosła o 43%, a liczba dawców rzeczywistych o 60%. Szczególnym wyzwaniem pozostaje nadal donacja pediatryczna - dzieci, zwłaszcza oczekujące na przeszczepienia serca, mają utrudniony dostęp do narządów. W odpowiedzi na tę sytuację NPT obejmuje wsparciem oddziały intensywnej terapii w szpitalach pediatrycznych, aby umożliwić tym placówkom aktywniejsze uczestnictwo w procesie identyfikacji i zgłaszania dawców pediatrycznych.

Równolegle rozwijane są techniki perfuzji narządów, pozwalające na znaczące wydłużenie czasu ich bezpiecznego wykorzystania oraz na ocenę i poprawę funkcji narządów przed przeszczepieniem. W przypadku serca czas niedokrwienia można wydłużyć z ok. 4 do nawet 12 godzin. Program „Serce w pudełku”, finansowany ze środków NPT, obejmuje sfinansowanie w 2025 r. 12 procedur perfuzyjnych serca na kwotę 3 mln zł. Wykonuje się również około 70–80 perfuzji płuc i wątroby, których rozwój ze względu na wysoki koszt jednostkowy, jest wspierany ze środków NPT.

Od 2023 roku Polska pozyskuje także narządy od partnerów zagranicznych, m.in. z Litwy, Czech i Niemiec. W 2024 roku zrealizowano 45 takich pobrań. Możliwość transportu narządów na większe odległości znacząco zwiększyły właśnie urządzenia perfuzyjne.

¹ Uchwała nr 64/2023 Rady Ministrów z dnia 9 maja 2023 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego na lata 2023–2032 pod nazwą „Narodowy Program Transplantacyjny”, zmieniona uchwałą nr 198/2023 Rady Ministrów z dnia 24 października 2023 r.

Jednocześnie otwartym pozostaje temat organizacji transportu narządów. Część kosztów pokrywana jest w ramach procedur transplantacyjnych, jednak nie zawsze jest to wystarczające zwłaszcza w przypadku transportu komercyjnego. Wsparcie wojska i Policji, m.in. w ramach „Akcji Serce”, ma w tym obszarze istotne znaczenie, jednak organizacja transportu wymaga dalszych prac.

Dane za rok 2024 potwierdzają wyraźną odbudowę i rozwój transplantologii w Polsce:

- ✓ liczba dawców potencjalnych wzrosła o 20% względem 2023 r. (oraz o 43% względem 2022 r.),
- ✓ liczba dawców rzeczywistych wzrosła o 24% względem 2023 r. (oraz o 60% względem 2022 r.),
- ✓ liczba przeszczepień nerek wzrosła o 16% (2022–2024: +41%),
- ✓ wątrób o 18% (2022–2024: +84%),
- ✓ płuc o 50% (2022–2024: +58%),
- ✓ serc o 12% (2022–2024: +16%).

W 2024 r. przeszczepiono także 106 narządów od dawców żyjących (82 nerki i 24 wątroby). Wysoką aktywność utrzymano również w zakresie przeszczepiania krwiotwórczych komórek macierzystych – wykonano 1766 pobrania i 1191 przeszczepienia.

Odnosząc się do pytania dotyczącego ewentualnych zmian legislacyjnych w obszarze pobierania i przeszczepiania narządów, które mogłyby pozytywnie wpłynąć na poziom aktywności donacyjnej, należy z całą stanowczością podkreślić, że obowiązujące regulacje zapewniają stabilne i efektywne funkcjonowanie systemu transplantacyjnego. Zgodnie z ustawą o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów² pobranie narządów od osoby zmarłej jest możliwe, jeżeli osoba ta za życia nie zgłosiła sprzeciwu w przewidzianej prawem formie. Polska stosuje zatem model braku sprzeciwu (tzw. „opt-out”), który pozwala na uzyskanie odpowiedniej liczby dawców i stanowi kluczowy fundament krajowego systemu transplantacji. W tym kontekście należy wskazać, że postulowane w niektórych środowiskach przejście na model oparty na wyrażonej zgodzie (tzw. „opt-in”) prowadziłoby do znaczącego ograniczenia dostępności narządów. W polskich warunkach wprowadzenie modelu zgody wyrażonej mogłoby doprowadzić do kolejnej zapaści w transplantologii i realnie zagrozić brakiem dostępu do przeszczepów dla tysięcy pacjentów. Z tego względu nie ma podstaw do uznania, że zmiana legislacyjna w tym kierunku poprawiłaby efektywność systemu.

W świetle powyższego Minister podtrzymuje stanowisko, że to działania szkoleniowe, technologiczne oraz infrastrukturalne, realizowane m.in. w ramach Narodowego Programu Transplantacyjnego, a nie zmiany legislacyjne, mają kluczowy i realny wpływ na wzrost liczby dawców oraz przeprowadzanych przeszczepień. Wyniki osiągnięte w latach 2022–2024 jednoznacznie potwierdzają skuteczność przyjętej strategii. Jednocześnie z uznaniem odnotowuje toczącą się w środowisku eksperckim oraz w debacie publicznej dyskusję dotyczącą dalszego rozwoju transplantologii, traktując ją jako istotny element budowania świadomości społecznej i wzmacniania kultury dawstwa narządów.

Tomasz Maciejewski
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/

² Ustawa z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (Dz.U. z 2023 r. poz. 1185).